

N:o 4.

Af herr **J. Byström**, om ändrad lydelse af § 5 i lag för Sveriges riksbank den 12 maj 1897.

I flera länder har man papperspenningar med mindre valör än vår femkronesedel. Så t. ex. har det rika Amerikas Förenta stater sin endollarssedel, som i svenskt motsvarar ungefär 3 kronor 75 öre. I det stora Ryssland finnes enrubeln, som i svenskt belöper sig till ungefär 2 kronor och i Finland begagnas femmarkssedeln, som i vårt mynt är cirka 3 kronor 50 öre.

I Sverige hafva vi som bekant tills för något tiotal år sedan haft en banksedel om en kronas valör. Den var beqväm och omtyckt som bytesmedel. I bankkomiténs utlåtande den 13 augusti 1870 framhölls också, att »banksedeln — — — hos oss blifvit det naturliga bytesmedlet, vid hvilket vi så vant oss, att den kommit till allmän användning äfven för mindre betalningsbelopp, der silfvermyntet utan särdeles svårighet skulle kunna begagnas». I sina vidtgående planer uttalade sig också denna bankkomité för, att »en- och femriksdalerssedlarne» skulle åtminstone tills vidare »bibehållas i rörelsen, för att icke allmänheten, genom ett hastigt försvinnande af detta kända och omtyckta bytesmedel, måtte få ytterligare anledning till motvilja mot reformen». Emellertid blef pappersriksdalern eller enkronesedeln snart borttagen. Detta skedde dock emot Andra Kammarens mening. En banksedel af mindre värde än fem kronor borde dock finnas i rörelsen. Enkronasvalören är naturligtvis nu för liten. Men en sedel på två kronors värde skulle deremot vara mycket lämplig. I synnerhet skulle den för det mindre bemedlade folket vara ett välkommet bytesmedel.

Den, som har sådan verksamhet, att han är beroende af i synnerhet smärre penningförsändelser till eller från olika delar af landet, vet väl, hvilka olägenheter det kan hafva med sig, att det ej finnes en mindre banksedel än fem kronor, och det är många, som hafva sådan verksamhet. Dit kan räknas en stor del tidningsaffärer, till hvilka sändas ej sällan smärre belopp antingen till prenumeration eller som betalning för annonser. I många bokhandels- och bokförläggareaffärer är förhållandet enahanda. Så skulle man kunna uppräknas många affärgrenar, der samma behof som de förr nämnda gör sig gällande.

Vidare sändas både många och små penningbelopp till sjukkassor, missionssällskap, nykterhetssamfund o. s. v., för att nu ej tala om bidrag till allmänna insamlingar, som göras för t. ex. förolyckades efterlevande, brandskadade och dylika ändamål. I alla dessa fall skulle, som sagdt, en mindre sedel än den, som nu finnes, vara särdeles bra att få begagna.

Nu användas ofta antingen silfvermynt eller frimärken, då man skall sända penningar i bref. I förra fallet blir det emellertid en extra afgift för afsändaren, som får betala högre postporto för sin försändelse, och i senare fallet får mottagaren af penningförsändelsen stundom vidkännas förlust, enär han vanligen ej kan realisera något större antal frimärken utan att lemna rabatt.

Man kan visserligen säga, att den, som vill sända penningar, må begagna sig af antingen vaxel eller postanvisning.

Det förra går naturligtvis lätt för sig, om vederbörande bank utfärdar så små vaxlar, som här åsyftas, och om man bor, der bank finnes, men det är ej alla beskärdt att få bo i närheten af penninginrättning. Och i senare fallet är det ej heller alla förunnadt att bo i närheten af postanstalt, så att de lämpligen hafva postanvisning att tillgå. Skall man så sända mindre penningbelopp, öfver eller under fem kronors värde, och dertill på samma gång skriva åtskilligt, så sker det ej sällan på sätt jag nyss antydt.

Det må dock medgifvas, att det nu är lättare att sända penningar genom posten, än det var på den tid, då man hade enkronesedlar. Säkerligen skulle ej heller tvåkronesedeln komma att nu ens närmelsevis användas i den utsträckning, som fallet var med pappers-enkronsdalern. Men om en tvåkronesedel utgäfves, så skulle den i alla fall »fylla ett länge känt behof».

Att förvaltningen från bankens sida varder kostsammare för små sedelvalörer än för stora, det veta vi alla, men detta är ju fallet äfven i fråga om den myntade metallen. Man måste ju ha smärre mynt

alla fall. För öfrigt torde den inkomst, som papperspenningar rendera, på det hela taget uppväga de utgifter, dessa penningar förorsaka banken. Man får väl ej heller endast tänka på hvad som blir billigast, utan också något på hvad som kan vara praktiskt och önskvärdt bland folket.

På grund af hvad jag nu anfört, vågar jag vördsamt anhålla,

att Riksdagen måtte för sin del besluta, att § 5 i lag för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 måtte få följande förändrade lydelse:

Riksbankens sedlar må lyda endast å två, fem, tio, femtio, ett hundra och ett tusen kronor.

Stockholm den 18 januari 1901.

J. Byström.